

«ایران» ضرورت بازنگری در الگوی هزینه کرد باشگاه‌های لیگ برتری را بررسی می کند

پایان پول پاشی؛ کلید نجات فوتبال

سینا حسینی / فوتبال باشگاهی ایران سال‌هاست با یک چالش جدی روبه‌روست؛ افزایش مستمر هزینه‌ها در کنار رشد نه‌چندان محسوس کیفیت فنی، در آستانه فصل جدید لیگ برتر، بار دیگر همان الگوی آشنا در حال تکرار است؛ قراردادهایی نامتعارف نسبت به سطح فوتبال، نقل‌وانتقالات پُرسر و صدا و در نهایت انتظاراتی که در عرصه آسیایی کمتر برآورده می‌شود.

بخش مهمی از این وضعیت به ساختار اقتصادی باشگاه‌ها بازمی‌گردد. بسیاری از باشگاه‌های ایرانی همچنان وابستگی قابل توجهی به منابع عمومی دارند و همین مساله مبنای باعث شده الگوی درآمدزایی پایدار کمتر در اولویت قرار گیرد. در چنین شرایطی، مدیران باشگاه‌ها بیش از آنکه به دنبال توازن مالی باشند، ناگزیر به تأمین هزینه‌های جاری و رقابت با سایر مدعیان در بازار نقل‌وانتقالات هستند؛ مسیری که در

بلندمدت به افزایش بدهی‌ها و شکل‌گیری پرونده‌های حقوقی منجر شده است. کارشناسان، با این روند همخوانی کامل ندارد. این چه داخلی و چه خارجی، در حالی رخ داده که سطح کیفی مسابقات، بنابه نظر بسیاری از کارشناسان، با این روند همخوانی کامل ندارد. این موضوع نشان می‌دهد بازار فوتبال ایران هنوز به تعادل منطقی میان هزینه و کیفیت نرسیده و نیازمند بازنگری جدی در سازوکارهای نظارتی و مدیریتی است. نکته تأمل‌برانگیز اینجاست که برخی بازیکنان، پیش از ورود به لیگ ایران و حتی پس از خروج از آن، با ارقام بسیار پایین‌تری به عضویت باشگاه‌های دیگر درمی‌آیند؛ اما در زمان حضور در فوتبال ایران، رقم قرارداد آنها به‌طور ناآوانه‌ای افزایش می‌یابد؛ مساله‌ای که ابهامات فراوانی ایجاد کرده و به اعتقاد کارشناسان و صاحب‌نظران، نه‌تنها طبیعی و عادی نیست، بلکه به‌شدت نگران‌کننده

است. مثل قرارداد فصل گذشته موسی خنجر از سوی دیگر، رشد قابل‌توجه دستمزد بازیکنان، چه داخلی و چه خارجی، در حالی رخ داده که سطح کیفی مسابقات، بنابه نظر بسیاری از کارشناسان، با این روند همخوانی کامل ندارد. این موضوع نشان می‌دهد بازار فوتبال ایران هنوز به تعادل منطقی میان هزینه و کیفیت نرسیده و نیازمند بازنگری جدی در سازوکارهای نظارتی و مدیریتی است. نکته تأمل‌برانگیز اینجاست که برخی بازیکنان، پیش از ورود به لیگ ایران و حتی پس از خروج از آن، با ارقام بسیار پایین‌تری به عضویت باشگاه‌های دیگر درمی‌آیند؛ اما در زمان حضور در فوتبال ایران، رقم قرارداد آنها به‌طور ناآوانه‌ای افزایش می‌یابد؛ مساله‌ای که ابهامات فراوانی ایجاد کرده و به اعتقاد کارشناسان و صاحب‌نظران، نه‌تنها طبیعی و عادی نیست، بلکه به‌شدت نگران‌کننده

مالی شفاف هستند. برای نمونه، باشگاه‌هایی مانند منچسترسیتی و پاری سن ژرمن در سال‌های اخیر تحت نظارت دقیق نهادهای بین‌المللی قرار گرفته‌اند و در مواردی با محدودیت‌ها و جریمه‌هایی مواجه شده‌اند. همچنین در فوتبال ایتالیا، باشگاه یوونتوس به دلیل برخی تخلفات مالی با کسر امتیاز روبه‌رو شد؛ تصمیمی که نشان‌دهنده اهمیت اجرای قوانین در سطوح حرفه‌ای است. این تفاوت در اجرا، یکی از نکات کلیدی فاصله فوتبال ایران با استانداردهای حرفه‌ای جهان است. در فوتبال ایران، همچنان چالش‌هایی مانند نبود شفافیت مالی کافی، ضعف در نظام حسابداری و پیچیدگی در ساختار مالکیتی برخی باشگاه‌ها وجود دارد که اجرای مؤثر قوانین را دشوار می‌کند. به نظر می‌رسد حل این مسائل نیازمند نگاهی ساختاری است. خصوصی‌سازی واقعی

او در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: «با اینکه نقد به اجرای شفافیت مالی باشگاه‌های لیگ برتری فوتبال در سال اول اجرا وارد است، اما توقعی نیست که این قانون به‌صورت کامل اجرا شود. حتی اگر فیریلی مالی ۱۵ تا ۲۰ درصد هم اجرا شود، اتفاقی خوب و قابل قبول خواهد بود. بدون شک، بعد از ۵ تا ۶ سال به نقطه‌ای می‌رسیم که این روند قابلیت دفاع داشته باشد. تعجبی ندارد اگر شروع کار بیشتر جنبه شعاری داشته باشد و حتی برای آغاز، باید انتظار اجرای کمتر از ۱۵درصد را هم در نظر گرفت. بنابراین، در این شرایط، مهم شروع کار است.»

او در ادامه، با اشاره به مشکلات ساختاری باشگاه‌داری در ایران، توضیح می‌دهد: «باشگاه‌های فوتبال ایران از گذشته با ضعف‌هایی مواجه بوده‌اند. در حالی که ورزش در دنیا به یک صنعت اقتصادی تبدیل شده، در ایران چنین جایگاهی ندارد و اکثر باشگاه‌ها خصولتی هستند، در حالی که دولت توان اداره آنها را ندارد. هر زمان که دولت درگیر باشگاه‌های ورزشی شده، با مسائل مختلفی دست‌وپنجه نرم کرده است.» عضو کمیسیون فرهنگی مجلس، قطع وابستگی به منابع عمومی را راهکار اصلی برون‌رفت از این وضعیت

می‌داند و توضیح داد: «نمی‌توان انکار کرد که باشگاه‌داری در ایران نسبت به دنیا عقب مانده است، چرا که متأسفانه باشگاه‌ها به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم به بودجه‌های عمومی وابسته هستند. البته حل این معضل به صورت یک باره ممکن نیست و باید به تدریج ورزش به

هرچند استقلال باشگاه‌ها و ورزش از دولت کار آسانی نیست، اما حرکتی رو به جلو محسوب می‌شود. نباید فراموش کرد که انتظار استقلال کامل همه تیم‌ها و باشگاه‌ها از دولت، نیست

اخلاقی امیری، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس در گفت‌وگو با «ایران»:

دولت توان پرداخت

هزینه باشگاه‌های خصولتی را ندارد

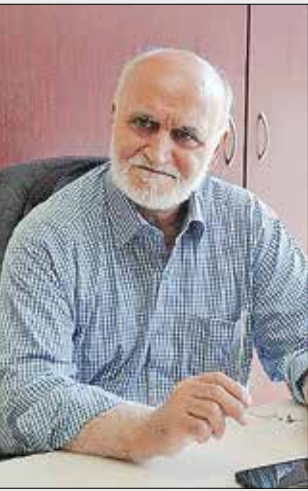
عکس: فدراسیون فوتبال

مهری رنجبر / اجرای قانون فیریلی مالی در فوتبال باشگاهی ایران، به عنوان یکی از ابزارهای مهم در مسیر شفافیت مالی و اصلاح ساختار باشگاه‌داری، اگرچه با چالش‌هایی همراه خواهد بود. اما می‌تواند گامی مؤثر در جهت حرفه‌ای‌سازی ورزش کشور باشد. حسینی اخلاقی امیری، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی، معتقد است که در حال حاضر شرایط اجرای کامل قانون فیریلی مالی برای باشگاه‌های لیگ برتری فوتبال فراهم نیست؛ اما شروع این روند را مثبت ارزیابی می‌کند.

کاظم اولیایی، مدیرعامل پیشین استقلال در گفت‌وگو با «ایران»:

شرط موفقیت باشگاه‌ها، جدایی از بدنه دولت است

پریرسا غفاری / درسال‌های اخیر، چالش‌های مالی و ساختاری فوتبال ایران پیش از هر زمان دیگری مورد توجه کارشناسان و مدیران ورزشی قرار گرفته است؛ چالش‌هایی که از نبود زیرساخت‌های اقتصادی پایدار تا ضعف در نظام درآمدزایی باشگاه‌ها امتداد دارد. در چنین شرایطی، اجرای قوانین بین‌المللی مانند فیریلی مالی، اگرچه ضروری انکارناپذیر است، اما بدون فراهم‌سازی بسترهای لازم، می‌تواند نه‌تنها گره‌گشا نباشد بلکه به پیچیده‌تر شدن مشکلات نیز منجر خواهد شد. کاظم اولیایی، مدیرعامل پیشین باشگاه استقلال، در گفت‌وگو با

کاظم اولیایی همچنین از تصویب قانون فیریلی مالی در مجلس شورای اسلامی خبر می‌دهد و توضیح داد: «این قانون مدت‌هاست تصویب شده و برای فدراسیون بهتر است برای کنترل تراز مالی، سرفصل اختراع نکند؛ همانند سه فصلی که قانون سقف بودجه گذاشت و نتیجه عکس دید. از طرفی چرا استادیوم‌ها باید در اختیار دولت باشد؟ طبق اصل ۴۴ قانون اساسی، ورزشگاه‌ها باید به باشگاه‌ها واگذار شوند؛ همان‌طور که در ترکیه و انگلستان این اتفاق افتاد. شهرداری‌ها ورزشگاه‌ها را ساختند و به باشگاه‌ها دادند، با

دریافت درصدی از مالیات.»

او در ادامه توضیح داد: «به دنبال حرفه‌ای شدن فوتبال باشگاهی، هر تیم ملزم شد ظرف ۵ سال صاحب استادیوم شود. ولی پنج سال گذشت، ۲۵ سال دیگر هم بگذرد، اتفاقی نخواهد افتاد. به نظر من، ما گران‌ترین زمین ایران، ورزشگاه شهید شیرودی را در مرکز پایتخت داریم، ولی این ورزشگاه به حال خود رها شده است؛ در حالی که می‌توانستیم آن را به باشگاه‌ها واگذار و به بهترین منطقه درآمدزایی تبدیل کنیم.» اولیایی معتقد است با الگوبرداری استاندارد از لیگ‌های حرفه‌ای می‌توانیم فوتبال باشگاهی را از ورشکستگی نجات دهیم. او در ادامه می‌گوید: «الگوبرداری از اروپا راه‌حل خوبی است. داشتن استادیوم، فروش محصولات باشگاهی و حق پخش تلویزیونی می‌تواند باشگاه را در حوزه درآمدزایی به رسمیت بشناسد و از آن درآمد هزینه کند، اما بزرگ‌ترین شرط این انتقال جدایی باشگاه‌ها از بدنه دولت و پایان وابستگی آنها به منابع عمومی است.»

سمت استقلال از منابع عمومی حرکت کند و دولت تنها نقش ستادی، نظارتی و هماهنگ‌کننده را ایفا کند.» اخلاقی امیری، اجرای قانون نظام جامع باشگاه‌داری را نیز راه‌حلی مهم در این زمینه می‌داند و می‌گوید: «هرچند استقلال باشگاه‌ها و ورزش از دولت کار آسانی نیست، اما حرکتی رو به جلو محسوب می‌شود. نباید فراموش کرد که انتظار استقلال کامل همه تیم‌ها و باشگاه‌ها از دولت، انتظار درستی نیست. با این حال، اجرای قانون نظام جامع باشگاه‌داری می‌تواند زمینه حضور پررنگ‌تر بخش خصوصی در ورزش را فراهم کند.»

او در پایان، درباره راهکار اجرای کامل قانون فیریلی مالی توضیح می‌دهد: «تفاوت کار دولتی و خصوصی در این است که وقتی بخش خصوصی وارد باشگاه‌داری می‌شود، با درآمد خود عمل می‌کند؛ در نتیجه هم شفافیت مالی دارد و هم هزینه‌ها را بر اساس اولویت‌ها و بدون ریزخ‌پاش انجام می‌دهد و حتی در جذب بازیکنان خارجی با تأمل بیشتری تصمیم‌گیری می‌کند.

این در حالی است که باشگاه‌های خصولتی، چون از منابع عمومی استفاده می‌کنند، نه اولویت‌بندی مشخصی دارند و نه حساسیت کافی نسبت به کیفیت بازیکنان خارجی نشان می‌دهند. بنابراین، با اجرای خصوصی‌سازی باشگاه‌ها شرایط بهبود خواهد یافت. از سوی دیگر، باشگاه‌های خصولتی نیز باید پی‌بندیزند که با بخش خصوصی رقابت می‌کنند و مدیران آنها نباید باشگاه‌ها را به عنوان حیاط خلوت خود تلقی کنند.»

عباس صوفی، نایب رئیس فراکسیون ورزش مجلس در گفت‌وگو با «ایران»:

شفافیت مالی در فوتبال ایران وجود ندارد

هستند و در عمل پجز چند باشگاه، سایر باشگاه‌ها کاملاً خصوصی نیستند. باشگاه‌های ایرانی عمدتاً از بودجه عمومی ارتزاق می‌کنند، در حالی که در اروپا ساختار باشگاه‌ها بر مبنای اصول تجاری شکل گرفته و حتی هواداران و برند باشگاه نیز دارای ارزش اقتصادی هستند و منابع درآمدی آنها مشخص و تعریف شده است؛ اما در ایران چنین ساختاری وجود ندارد. صوفی معتقد است اولین گام برای اصلاح این وضعیت، ایجاد درآمدزایی اصولی از طریق حق پخش تلویزیونی است: «اولین اقدام، اختصاص حق پخش تلویزیونی به باشگاه‌های فوتبال

و سایر رشته‌های ورزشی است. باشگاه‌های اروپایی از طریق برند خود، فروش لباس، تجهیزات و محصولات درآمد کسب می‌کنند. نمی‌توان برخلاف جریان طبیعی حرکت کرد، اما در حال حاضر در ایران در عمل برخلاف این جریان عمل می‌شود.» به گفته این عضو فراکسیون ورزش مجلس، باید وابستگی ورزش به منابع دولتی کاهش یابد: «سهیم فوتبال از حق پخش بیشتر است و باید به مرحله‌ای از بلوغ برسیم که این حق به صورت مشخص تعیین شود تا تأمین بودجه از سوی دولت به خاطر مردم انجام می‌شود، اما این یک راهکار اصولی نیست. در حالی که بخش خصوصی از سرمایه خود هزینه می‌کند، بانک‌ها و هلدینگ‌هایی که اسپانسر تیم‌های بزرگ هستند، در واقع از منابع عمومی استفاده می‌کنند. نباید چرخ را دوباره اختراع کرد؛ حق پخش فوتبال و ورزش تعریف شده است، اما باشگاه‌ها همچنان با اتکا به بیت‌المال برخلاف این مسیر حرکت می‌کنند.»

یادداشت

علی اکبر طاهری

مدیرعامل پیشین باشگاه پرسپولیس

فیریلی مالی؛ آرمان یا واقعیت

فدراسیون فوتبال در نظر دارد قانون فیریلی مالی را در لیگ‌های ایران اجرا کند؛ اما این سیاست در عمل با فاصله‌ای جدی از ساختارهای اقتصادی باشگاه‌های کشور روبه‌روست. فیریلی مالی بر سه اصل بنیادین استوار است؛ توازن پرداخت، توازن میان درآمد و هزینه و کنترل مخارج باشگاه‌ها؛ به‌گونه‌ای که مجموع دستمزدها و هزینه‌های نقل‌وانتقال نباید از ۷۰ درصد درآمد باشگاه فراتر رود.

سال‌هاست که فوتبال ایران از پیامدهای قراردادهای غیرکارشناسی، پرونده‌های حقوقی متعدد، فسخ‌های پرهزینه و تصمیم‌های نادرست مدیرانی که اغلب آشنایی کافی با اقتصاد ورزش ندارند، آسیب دیده است. مدیرانی که مدام تغییر می‌کنند، اما آثار تصمیم‌های‌شان برای مدت‌ها بر پیکر باشگاه باقی می‌ماند.

در چنین شرایطی، وقتی باشگاهی به دلیل ناترازی مالی به محدودیت مواجه می‌شود، در نهایت این بازیکنان، کادر فنی و میلیون‌ها هوادار هستند که بهای اشتباهات گذشته را می‌پردازند. از این‌رو، فیریلی مالی تنها زمانی می‌تواند به اصلاح ساختار فوتبال ایران کمک کند که در کنار کنترل هزینه‌ها، مسئولیت‌پذیری مدیران نیز تقویت شود. این طرح زمانی اثربخش خواهد بود که اصل پاسخگویی هم‌زمان با نظارت اجرایی شود و مسیر پیاده‌سازی آن به‌صورت تدریجی و همراه با آموزش پیش برود.

ولی مرور تجربه‌های پیشین نشان می‌دهد که چشم‌انداز روشنی برای اجرای موفق چنین قوانین محدودکننده‌ای وجود ندارد. قوانین سقف بودجه و فیریلی مالی، اگر فاقد زیرساخت‌های لازم باشند، بیش از آن که راهگشا باشند، به شعاریایی واکنشی در برابر انتقادهای عمومی تبدیل می‌شوند؛ انتقادهایی که از پرداخت‌های بی‌ضابطه و نجومی به بازیکنان و مربیان، آن هم با اتکا به منابع عمومی، شکل گرفته‌اند. این در حالی است که شرایط اقتصادی کشور نیز سال‌به‌سال دشوارتر می‌شود.

فیریلی مالی با هدف ایجاد رقابت سالم اقتصادی میان باشگاه‌ها طراحی شده است؛ اما واقعیت این است که همه باشگاه‌ها از توان مالی برابر برخوردار نیستند و رقابت میان تیم‌های بزرگ و متمول با سایر تیم‌ها هیچ‌گاه کاملاً هم‌سطح نخواهد بود. با این حال، می‌توان این رقابت را در چارچوبی شفاف، کنترل‌شده و منصفانه هدایت کرد.

اجرای موفق چنین قوانینی نیازمند فراهم‌سازی بسترهای لازم است. نمی‌توان در فضایی که هنوز از حرفه‌ای‌گری فاصله دارد، انتظار رفتار حرفه‌ای داشت. سلامت مالی در فوتبال، فرآیندی دوسویه است که تحقق آن مستلزم تعهد و هماهنگی هم‌زمان میان متولیان فوتبال و باشگاه‌هاست.

سوزه

AFC دیگر به راحتی مجوز حرفه‌ای صادر نمی‌کند

آینده ناپایدار باشگاه‌های ایرانی در قاره کهن

کروه ورزشی / پول‌پاشی بی‌ضابطه در باشگاه‌های لیگ برتر فوتبال ایران، اگرچه در کوتاه‌مدت می‌تواند ظاهری فریبنده از قدرت مالی و رقابت‌پذیری ایجاد کند، اما در بلندمدت به یکی از جدی‌ترین تهدیدها برای ساختار حرفه‌ای فوتبال کشور تبدیل خواهد شد. این رویکرد نه‌تنها تعادل اقتصادی باشگاه‌ها را بر هم می‌زند، بلکه با الزامات سختگیرانه نهادهای بین‌المللی، بویژه AFC در تضاد آشکار قرار دارد. کنفدراسیون فوتبال آسیا در سال‌های اخیر با تأکید بر شفافیت مالی، ارائه ترازنامه‌های مثبت و رعایت اصول «فیریلی مالی»، روند صدور مجوز حرفه‌ای را سختگیرانه‌تر کرده است. این سیاست‌ها با هدف جلوگیری از بدهی‌های انباشته، حفظ پایداری اقتصادی باشگاه‌ها و ارتقای استانداردهای حرفه‌ای در فوتبال قاره اتخاذ شده‌اند. اما بسیاری از باشگاه‌های ایرانی همچنان با بی‌توجهی به این الزامات، مسیر ناپایداری را طی می‌کنند؛ مسیری که نمونه‌های عینی آن در سال‌های گذشته به وضوح مشاهده شده است.

حذف دو باشگاه پرطرفدار استقلال و پرسپولیس از رقابت‌های آسیایی به دلیل مشکلات مالی و عدم انطباق با معیارهای حرفه‌ای AFC، رنگ خطر جدی برای فوتبال ایران بود؛ هشداری که به نظر می‌رسد هنوز به‌طور کامل درک نشده است. تداوم هزینه‌گردهای غیرمنطقی، قراردادهای نجومی بدون ستوانه درآمدی و نبود نظام حسابداری شفاف، همگی نشانه‌هایی از چالش‌های ساختاری به شمار می‌روند که در صورت عدم اصلاح، می‌توانند به حذف گسترده‌تر نمایندگان ایران از عرصه‌های بین‌المللی منجر شوند.

نمونه‌های مشابه در فوتبال آسیا نیز کم نیستند. در سال‌های اخیر برخی باشگاه‌های کشورهای شرق و جنوب شرق آسیا به دلیل بدهی‌های مالی، عدم پرداخت مطالبات بازیکنان یا نبود شفافیت در صورت‌های مالی، از حضور در لیگ قهرمانان آسیا محروم شده‌اند. حتی در لیگ‌های معمول‌تر، باشگاه‌هایی که نتوانستند توازن میان درآمد و هزینه را حفظ کنند، با جریمه‌های سنگین، کسر امتیاز یا محرومیت‌های بین‌المللی مواجه شده‌اند. این روند نشان می‌دهد AFC در اجرای قوانین خود مماشاتی ندارد و صرف‌نام و سابقه باشگاه‌ها، تصمیمی برای حضور در رقابت‌ها نیست. در چنین شرایطی، یکی از حلقه‌های مفقوده فوتبال ایران، مساله خصوصی‌سازی واقعی و کارآمد باشگاه‌هاست. تا زمانی که باشگاه‌ها به منابع مالی ناپایدار و اغلب دولتی وابسته باشند و پاسخگویی شفاف در قبال هزینه‌ها و درآمدهای خود نداشته باشند، نمی‌توان انتظار داشت اصول حرفه‌ای به‌درستی اجرا شود. خصوصی‌سازی اگر صرفاً در حد واگذاری صورت باقی بماند، نه‌تنها مشکلی را حل نخواهد کرد، بلکه می‌تواند بر پیچیدگی‌های مدیریتی و مالی بیفزاید. ادامه روند فعلی، آینده‌ای نگران‌کننده برای فوتبال باشگاهی ایران ترسیم می‌کند؛ آینده‌ای که در آن، حذف‌های پیاپی از رقابت‌های آسیایی، کاهش اعتبار بین‌المللی و از دست رفتن فرصت‌های اقتصادی، به امری عادی تبدیل خواهد شد. تنها راه برون‌رفت از این وضعیت، بازنگری جدی در ساختار مالی باشگاه‌ها، پایبندی واقعی به قوانین AFC و حرکت به سوی شفافیت، پاسخگویی و مدیریت حرفه‌ای است. در غیر این صورت، «پول‌پاشی» امروز، هزینه‌های سنگین فردا را بر دوش فوتبال ایران خواهد گذاشت.